

Magyar ösztöndíjasok szovjet egyetemeken

A Szovjetunió 17 városának 65 egyetemén és főiskoláján tanulnak magyar ösztöndíjasok az új tanévben. Megtalálhatók fiataljaink Lvovtól Novoszibirszkig, Harkovtól Odesszáig a testvéri szocialista ország szinte minden nagyobb iskolavárosában. Összesen 1134 magyar diáknak kezdődött meg az oktatás szeptember 1-én: több mint kétharmaduk műszaki felsőoktatási intézményekben tanul. A korábbi évekhez hasonlóan az idén is 270-en lépték át először a tanintézet küszöbét.

A „golyók” már július közepén elutaztak a Szovjetunióba: Kijevben és Harkovban hathetes intenzív nyelvtanfolyamon tökéletesítették orosz tudásukat. Ezt követően ki-ki elfoglalta őt-hat évre szóló „állomáshelyét”.

A legtöbb elsőéves — a hagyományokhoz híven Moszkvában és Leningrádban szerzi meg oklevelét. Az idén is fogadott magyar hallgatókat a nagy hírű moszkvai Lomonoszov Egyetem, ahol kilenc elsőéves iratkozott be a politikai gazdaságtan, a filozófia, a pszichológia és az alkalmazott matematika szakokra.

A Szovjetunióban tanuló ösztöndíjasaink túlnyomó többsége olyan szakmákat sajátított el, amelyekből hazánkban nincs felsőfokú képzés, vagy amelyekből a hazainál specializáltabb az oktatás. Sok fiatal választotta ily módon a mérnök-közgazdász szakokat.

Az elmúlt tanévben 205-en szereztek diplomát a Szovjetunióban.

Készülődés az őszi BNV-re

Az építők még javában tevékenykednek a két hét múlva nyíló őszi Budapesti Nemzetközi Vásáron. Az idő előrehaladtát jelzi, hogy a héten már megkezdődött a kiállítási anyag beszállítása, s megtartotta utolsó ülését a nagydíjak odaítéléséről döntő zsűri is. A Hungexpo főpénztára szerint elővételben eddig több mint 45 ezer jegyet és 1600 szakmai bérletet adtak ki. Nagy még a felfordulás a vásárcsopontban, a tapasztalatok alapján azonban ez megszokott, s természetes az is, hogy szeptember 22-i nyitásra minden elkészül.

Öregkorban

Napköziről, szociális otthonokról

Sajnos, sok a magára hagyott, elesett idős ember. Köztük az 1-2, nemritkán 8-10 gyereket is fölnevelt szülő. Amilyen természetes napjainkban, hogy az élete delén levő korosztály különös figyelemmel és pénzárccal nem kímélő módon neveli gyermekét, éppoly természetessé kezd válni, hogy az idős szülőkre nem futja se az időből, se az energiából, se a pénzből. Elszomorító számok: a megye tanácsi szerveinek tavaly 55 alkalommal kellett hivatalosan föllepniük a tartási kötelezettségüket nem teljesítő hozzátartozókkal szemben. Öt esetben szülőtartási pert is indítottak.

Ezek bizonyára kirívó példák. Tény az is, hogy az általános foglalkoztatás miatt kevésbé képes ellátni beteg, magatehetetlen édesanyját, édesapját a felnőtt gyerek. De bizonyára nem mérlegelték szülei sem a körülményeket, miközben ők fölnevelték. A vér szerinti kapcsolat, a humanitás, mai erkölcsi elveink napjainkban is azt diktálják, hogy elsősorban a család gondoskodik az idős emberről.

Mindez természetesen nem mentesíti a társadalmat sem. Ellenkezőleg: a szociális ellátás, az öregek életkörülményeinek javítása időszerű társadalompolitikai kérdés. Párt- és állami szervek foglalkoznak rendszeresen a tennivalókkal.

Csongrád megyében — az 1976-os adatok szerint — 104 ezer olyan ember él, aki túl van a nyugdíjkorhatáron, közülük 94 ezren 60 évesnél jóval idősebbek. A tanácsok nemrégiben rendre fölmérést végeztek az idős korú lakosság helyzetéről. Ami önmagában felhívja a figyelmet a cselekvés fontosságára: 15 ezer 777 idős ember kűlterületen, tanyán él. Általában sok a napjait magányosan morzsolgató koros nő és férfi, a családok közül is többükük gyermekeiktől távol, szintén idős társával vagy egyedül lakik. Nem csekély ez a szám: 6435 koros embernek egyáltalán nincs hozzátartozója. A helyi tanácsok szakembereinek az a véleményük tapasztalataik alapján, hogy csaknem 3 ezren rászorulnának a szociális gondozás valamelyik formájára.

nyük tapasztalataik alapján, hogy csaknem 3 ezren rászorulnának a szociális gondozás valamelyik formájára.

Milyen intézmények várják a megye öregeit?

Csongrád megyében 32 öregek napközi otthona működik, amelyek összesen 985 ember befogadására alkalmasak. Mégis általában csak 800-840 lakója akad ezeknek az intézményeknek. Pedig meleg szobák, izléses, kényelmes berendezések és ebéd várja — sok egyéb kényelemmel — az öregeket. A megyei tanács szorgalmazza és támogatja — fiatal tervezők társadalmi munkában készítik a terveket — az otthonok fűtésének korszerűsítését. Szegvár, Csanádpalota, Makó idős napköziisei is központi fűtés mellett melegedhetnek. Sok múlik az otthonok légkörén, amely az otthonvezető egyéniségének függvénye is. Általában hivásukat szerető, lelkes szakemberek irányítják a napközik életét.

A megyei tanács vb egészségügyi osztályán példaként említették az apátfalvi otthon vezetőjét, aki valóban otthon tud teremteni a lakók számára. Mint a jó családban, szokássá vált a kölcsönös segítség: ünnepek előtt nekiként eddességet sütni, ott, a napköziben, és ki-ki viszi haza a maga adagját, vendégszolgálatonak. Egy embernek sok egy csirke: vesz néhányat a „nagy család”, fölbontják és elosztják maguk között.

Nem mellékes az sem, ebben a korban, van-e a közelben rájuk figyelő orvossem. Mindenhol van. Általában a körzeti orvos látogat el rendszeresen a napközike. „Belbecs” tehát adott, a „külsőcsinnel” azonban vannak még gondok. Többnyire más célból épült, régi épületekben kaptak helyet az otthonok, újat csak Szegeden „gazdálkodott ki” a tanács. Kiszorítson is próbálkoznak: újat épít a nagyközség is, a Szegedi Tervező Vállalat építésszei, társadalmi munkában készítik a terveket. Szegváron — saját erőből és megyei segítséggel — fölújítják, bővítik a régi otthonot. A sze-

gedi járás községeiben azonban kevés a napközi: nagy a tanyavilág, s főként a házi gondozói hálózat fejlődött itt. Ruzsán, Opusztaszeren, Bördányban különösen nagy lenne az igény ilyen otthonra.

A megyének 11 szociális otthona van, ugyancsak régi, elavult épületben. Mórahalmon az elmúlt években 50 helyet alakítottak ki, 1 millió 200 ezer forintból és sok társadalmi munkával. Használható módon keletkezett 40 személyes szociális otthon Óföldsékon. Harminc embert tudnak gondozni az átalakított áoshtalmi-irodászri iskolában. Szegeden 210 ágyas szociális otthon, Opusztaszeren 150 személyes lakóparvilon épül majd. A VI. ötéves terv időszakára húzódik a szegedi Tolbuhin sugárúti épület átalakítása is.

Különösen szükség van szociális otthonokra a magatehetetlen öregek számára. Akkor is, ha egyes községek idős lakói, akik közműmenten rászorulnának az intézeti ellátásra — nem igénylik ezt.

Furcsa kettősség rajzolódik ki az elmondottakból: szükség lenne még több napközire, de a meglévőben is van még hely. Kell a szociális otthon, de néhol elzárkóznak tőle. Az ok: a megye egyes részein népszerűek ezek az otthonok, máshol kevésbé. Talán távol tartja a jelentkezőket az épület korszerűtlensége is. De sokszor okoz konfliktust az idősökben, hogy az ellátás pénzbe kerül. S hogy mennyibe, az a tartásra kötelezett gyerek, gyerekek kereseti igazolásától függ. Márpedig nem egy anyáé és apaszívű idős ember inkább kimarad önként, semhogy „háborgassa” ezzel fiát vagy lányát. Pedig nem a „csillagászati” összegről van szó abban a néhány esetben sem. A hivatal méltányos: akinek 940 forint alatt van a nyugdíja, azt mentesíti a térítési díjtól. A nyugodt öregekért. Epp a fölnevelt gyerekek ne kívánna nyugodalmat öregekort tulajdon szüleinek? Különösen, ha a pénz a legtöbb, amit ő maga adni tud?

Chikán Ágnes

Ételek, italok, kiszolgálás

Összegezés a nyári vendéglátásról

A Csongrád megyei Vendéglátó Vállalatot — más társállalatokhoz hasonlóan — a bevételt tekintve, kedvezőtlenül érintette az év elején életbe léptetett alkoholarúsítási korlátozás. A kasszájukból ily módon kiesett forintok pótlására ugyan többféle módszert is kidolgoztak — reggeliztetés, hidegkonyhai és cukrászati termékek propagálása, ételkínálat bővítése stb. — kellő, a vállalat életében jelentős forgalomnövekedéssel nem dicsekedhettek.

De azután elérkezett a Szegedi Ünnepi Hetek ideje, a rendezvényekre, a városba érkező vendégek fogadására a vállalat vezetői éppoly gondosan felkészültek, mint például az ünnepi programok szervezői. Sokakhoz hasonlóan ők is nemegyszer az eget kémlelték, ha nyárhoz méltatlannak, felhőkkel morcoskodónak mutatkozott az idő, hiszen az előadások sikere számukra is fontos volt. S mivel a Dóm téri széksorok egyetlen egyszer sem maradtak üresen, a vállalat kasszájába is biztatóan csordogált a pénz. Tegyük rögtön hozzá: megérdemelten, hiszen a vendéglátóság minden erejűkkel azon fáradoztak, hogy a vendégek ne csak a színpadi produkciókkal, hanem a büfékorban, a sörkertben, az éttermekben és a bisztrókban „színe kerülő műremekekkel” is elégedettek legyenek. Melegben bőven volt üdítő, fagyalt és roll — ezúttal a sörrelátásban sem volt számottevő fennakadás —, hidegebb napokon pultra került a forrált bor, a töményebb „lélekmelegítő” is. A vállalat a napokban elkészült, a tapasztalatokat összegző jelentéséből csipegetve néhány adatot: a Dóm téren elfogyott többek között 18 ezer 124 pár virsli, 3 ezer 577 kilogramm kolbász, 94 ezer 554 liter hordós és 29 ezer 346 üveg palackozott sör, 71 ezer 948 üveg üdítő. De szendvicsekből, péksüteményből, feketekávéból is lényegesen többet forgalmaztak, mint tavaly ilyenkor. Egy előadáson az átlagos forgalom 82 ezer 883 forintot hozott a „konyhára”, a Dóm téri büfékorokban az utolsó fanfárhívogatóig 1 millió 409 ezer forintot forgalmat könyvelhettek el.

Persze nemcsak a Dóm téren, az üzletekben is felénkült a forgalom. A Hági, a Szeged, a Lila Akác s a többi étterem, a bisztrók mellett a korszerűsített Beszorkánykonyha is állta a vendégárrással kapcsolatos megpróbáltatásokat. Ezúttal ételbár minőségben. Hogy a korábban sokak előtt talponállóként számontartott

bisztró megújult, s méghozzá gyorsan, az a vállalat igyekezetének köszönhető. Az átalakítás tervei elkészítését, csakúgy, mint a kivitelezését, saját maguk, „házon belül” végezték. A Beszorkánykonyha gyorskiszolgálását illetően ugyan még koránt sincs minden rendben; a „debütáció” kisebb-nagyobb zökkenőkkel azért mégiscsak sikerült. Az ételbár automata gépsorai többször is ellenálltak az őket kiszolgáló nyencsmesterek igyekezetének, a meghibásodott alkatrészeket nem mindig tudták időben kicserélni, az ételek választéka nem volt mindig megfelelő, egy-egy „beüzemelés” döcönkőn haladt a kívánt cél felé. Az üzlet forgalma azonban így is megközelítette az 1 millió forintot, ennek felét az ételek — s nem az italok! — hozták a kasszába. A vállalat vezetőihez hasonlóan így a lakosság is bizakodhat abban, hogy az indulás „gyerekbetegségeit” kinöve Szeged első ételbárá betölti majd a város ellátásában a neki szánt szerepet.

Az ünnepi hetek eseményeihez hasonlóan a vállalat tevékenysége is igen változatos, mozgalmas volt a nyáron; a vendéglátóság az ipari vásáron, az ifjúsági napokon, a kertmoziban, a Vigadóban, s az augusztus 20-i ünnepségen is képviseltették magukat. Hogy szolgáltatásaira ne legyen panasz, s az ellátás megfelelő színvonalra végett, gyakran még a központ dolgozói, az „irodisták” is fehér köpenyt öltöttek, és a pult mögé álltak. A jó „csapatmunka” eredménye nem is maradt el. A Csongrád megyei Vendéglátó Vállalat forgalma ma már nemcsak, hogy eléri a tavalyit, de túl is szárnyalja azt. Általában megfelelő volt a kiszolgálás színvonala!

Nagy forgalommal bücsült a vendéglátó a Dóm téren a nyártól. Most nemcsak az őz köszöntése következik, mégpedig az őzi vendéglátóipari napokkal — remélhetőleg hasonlóan jó, változatos programokkal és feladatokkal.

Ladányi Zsuzsa

Gémes Eszter:

Mindig magam

118:

Érdeklődtem az unokaöcsém iránt, aki még akkor is fogságban volt. Nagyon nem kellett törni az eszem, mit beszéljek vele, mert ő tudott beszélni, méghozzá izesen. Naponta többször láttam, mellettem vitt el az út, ott jártak kocsival Szegedre, Mindszentre gyümölcselel. Jártában-kelében mindig látta, hogy dolgozom, még az épületen is. 1950-ben építettük, nappal a víz kellett az építéshez, csak éjjel tudtam az uborkát locsolni. Ezek meg éjjel indultak piacra. Mindig hallották, jár a veder a kúba, meg talicskázom a homokot, székföldet, mikor, milyen anyag kellett másnapra. Látta a nagy darab, részletes művelésű földjeim, a nevelő sertéseim.

Egyszer a szomszédasszonyunk megmondta nekem, hogy Béni (nem ez volt a neve, de nevezük annak), mennyire dicsér; hogy milyen dolgos vagyok, milyen szépen építetek, mikor éjjel mennek a piacra, vagy a kút zörög, vagy a varrogép mellett ülök, kilátászik az útra.

Bosszantott ez a beszéd. Engem csak a munkámé dicsérnek!? A magam valóságáé nem? Hát én olyan csunya vagyok? Olyan toprongyos? Olyan buszma? Engem csak a munkám tesz dicséretre méltónak.

Béni elégans, jó trappú, nem ivott, nem csavargott, dolgos volt. Szegény árva szívem, akinek törvényes gazdája nem akadt, csak hóhéra, azon vettem észre magam, hogy felé húzott. Negyvenkilenc éves voltam, elpörlektem magamban, olyan nagy a világ, és testben-lelékben hozzám illővel nem találkoztam.

Itt megakadtam, már nem tudtam eszemből kivetni. De meg a végsőlkig megpróbáltam magam legyőzni. Megváltoztattam a misére járást, a kis misére mentem. Ő is arra jött, mikor el-

indultam, mindig megláttam, én is indultam lassan, hogy utolérjen.

Már szívesen mentem vele, nem úgy, mint nővel, hanem mint szeretett férfival. De ha rá gondoltam, hogy talán ő is szeret, mindjárt utánagondoltam: a szorgalmamé. Ekkor már frogattam, Rózsa Sándor is meg volt írva. Sok szerelm vers a kedvesről, a boldogságról, olyan vágy költözött a szívembe, megtudni, valóban boldogítanak-e a tiltott órák?

Ha az eszemmel mérlegeltem a szív követelését, akkor lehalkult a vágyam. Feltett szándékom volt, házasságot nem kötök senkivel, mert esküdni könnyű, de elválni nehéz. Az anyyi, mintha leégne a ház. Beszéd közben ő puhatóldozott, hogy miért nem megyek férjhez? Feleltem: esküdni meg válni? O aztán magyarázkodott, ne vegyek egy kalap alá mindenkit. Hat hónapja már, hogy együtt járogattunk, de csak a templomba, vagy esetleg boltból jövet együtt jöttünk, a bejárónál megálltunk beszélgetni, de be nem hívtam. Ha soká beszélgettünk, megjegyezte: „Ezzel az erővel be is mehettünk volna. Behívhatott volna.” „Így is el tudjuk mondani, amit akarunk” — felelelem. Szeptemberben volt búcsú Sándorfalván. Ide, a testvéremekhez hivatalos voltam. Találkoztunk indulás előtt. Ismét együtt mentünk, én toltam a kerékpárt.

- Mikor jön hazá?
- Úgy öt óra tájon.
- Elmehetek-e elébe?
- Ahogy gondolja.
- De kapok búcsúfiát?
- Aki búcsúok elé megy, annak jár!

(Elváltunk. Nem voltam már a magam ura, gazdája. Lelkivilágomba belopózott, szavait gondolatban ismételttem, mosolyát láttam. Egész héten elandalgott a lelkem a lénye körül. Ez az érzés kiragadott a sivárságból, felemelt, nem a földön jártam. Olyan jó volt. Utána gondoltam: hát valóságban? Félttem már, hogy elveszek.)

Visszatérve a búcsúhoz, vettem neki feketes színű mézeskalács-lovat. A leghitványabbat, írásos újságpapírra csomagolták. Durvasággal akartam magam védeni, hátha megsértődik. Egy órával hamarabb indultam, hogy én hamarabb ha-

zaérjek, mint ő, de hogy el ne menjen, mutatkoztam volna, hogy itthon vagyok, meg a búcsúfiát is odaadtam volna neki. Ő is hamarabb elindult, mint ahogy mondta. Balástyán találkoztunk!

— Maga nem így mondta, hogy indul!

— Másképp jött a sorom, előre nem lehet tudni.

Nem mutatott haragot, soha nem káromkodott, szava pontos, biztos volt. Beszélgettünk a búcsúról. Mikor már közel értünk, mivel én öregkoromban tahultam kerékpározni, mikor le akartam szállni, igencsak elestem. Mondom neki, menjen egy kicsit előre, de hátra ne nézzen, mert leszállásnál legelőször el szoktam esni.

Előbbre ment, de csak hátránézett. En meg pont akkor estem el a kerékpárral. Belevágtam a bokám a pedálba. Letette a kerékpárját, de én akkorára, mire odaért, felkeltem. Kissé bicsestem. A kerékpárom tolt befelé, meg javasolta, hogy ecetes ruhát tegyek a bokámra.

Akkor behívtam. Még csak egy szoba, meg a kiugró, illetve az előszoba volt készen.

— Telepedjünk le ide! — mondom.

— Hát a búcsúfia? — kérdi.

— Itt van — mondom. Egyet rándult az arca, mikor a barna lovat az írásos papírban odaadtam.

— Köszönöm! — feleli. — Eljöhettek-e valamelyik este, megtudni, hogy van a lába?

— Eljöhöt! — felelelem.

Már másnap este eljött. Nem szoktam kis bajra adni, nem is fájt már az én lábam. Kártyáztunk, beszélgettünk.

Közben feljött az ő sorsa is, hogy meg van öregeve, és sehol semmi. Megkérdezte: nem-e tudnám a sorsomat egyesíteni az övével? Csak úgy, mint eddig! — felelelem. — Barátságból.

Napáldoztakor elment haza, mert sok hízójuk volt, etetni. Mikor elment, megkérdezte, koponytökön este eljöhöt-e?

Vártam a feleletet, az ész verte a koponyám belsejét. Nem! Nem! A szív súgta: Ei! Ei! A szám kimondta: Ei!

(Folytatjuk.)